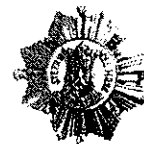

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD²2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-5134 din 23.08.2019
La nr.174 din 13 august 2019

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat Raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege pentru modificarea unor acte legislative.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Ruslan FLOCEA

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO19/6020 din 23.08.2019

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative (Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii - art.13 și art.34, Legea nr.1544/1993 - art.64)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Proiectul supus expertizei anticorupție reprezintă o inițiativă legislativă din partea Președintelui Republicii Moldova, ceea ce corespunde art.73 din Constituție.

Categoria actului normativ propus este lege, ceea ce corespunde art.72 alin.(3) din Constituție și art.6-10 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*

- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."

Potrivit art.12 alin.(2) al legii, „Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.” Mai mult ca atât, art.11 alin.(2/2) al aceleași legi prevede că „Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie”.

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova la data de 13 august 2019, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului. Totodată, proiectul a fost remis spre efectuarea expertizei anticorupție la 13 august 2019, respectiv nu a fost asigurat termenul de 10 zile lucrătoare pentru recepționarea propunerilor și/sau obiecțiilor.

Astfel, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative „ Scopul prezentului proiect de lege constă în sporirea gradului de protecție socială a pensionarilor pentru a le asigura un trai decent. [...]

Prezentul proiect va spori măsurile de protecție socială a pensionarilor cu venituri mici și va asigura echitatea socială în procesul de indexare a pensiilor pentru toți beneficiarii, indiferent de sursa de achitare a pensiei.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune indexarea semestrială a pensiilor pentru categoriile de beneficiari a căror pensii nu depășesc minimul de existență în primul semestru al anului în curs. Prin urmare, scopul declarat în nota informativă corespunde prevederilor propuse de proiect.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele beneficiarilor de pensii cu venituri mici, prin stabilirea dublei indexări care va avea loc anual (la 1 aprilie și la 1 octombrie). Prin urmare, interesele promovate corespund interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".

Nota informativă stabilește necesitatea și temeiul elaborării proiectului. La fel, în notă sunt analizate principalele prevederi cu evidențierea elementelor noi aduse în legislația națională, în conformitate cu cerințele statuate la art.30 al Legii nr.100/2017 privind actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară".

Reieșind din argumentele expuse de autor în nota informativă, cât și din prevederile proiectului, se constată că implementarea acestuia presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. În acest sens, nota informativă stipulează „Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale cheltuielile suplimentare pentru implementarea proiectului estimate pentru anul 2020 constituie:

- pentru indexarea la 1 octombrie 2020, a pensiilor care la 30 septembrie 2020 nu depășesc, în primul semestru al anului în curs, minimul de existență pentru pensionari - 82 134,5 mii lei (cheltuielile suplimentare includ indexarea la 1.4.2020 a părții pensiei achitate din mijloacele bugetului de stat și indexarea suplimentară, conform proiectului, a pensiilor la 1.10.2020);

- pentru achitarea alocațiilor sociale de stat, urmare a modificării articolului 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii - 6.688,2 mii lei.".

În acest context, stabilim că de realizarea și implementarea prevederilor elaborate foarte mult depinde de modul de alocare și disponibilitatea bugetului de stat de a acoperi aceste cheltuieli. Subsidiar, art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova stabilește expres că „Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern".

Prin urmare, proiectul necesită a fi consultat cu autoritățile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, în speță Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor, pentru prezentarea propunerilor și/sau obiecțiilor pe marginea celor propuse.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *"textului proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]"*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]"

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]"

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]"

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus în limbă simplă, clară și concisă, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte legislative sau normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prin proiect nu se reglementează direct activitatea unor agenți publici sau a unor entități publice. Însă, normele propuse stabilesc competențe pentru autoritățile administrației publice centrale responsabile de protecția socială (Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Finanțelor etc.) care vor asigura implementarea normelor și crearea unui mecanism de acordare a garanțiilor sociale propuse.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul este o inițiativă legislativă care are drept scop sporirea măsurilor de protecție socială a pensionarilor cu venituri mici și asigurarea unei echități sociale în procesul de indexare a pensiilor.

Analizând proiectul supus expertizei s-a constatat că autorul nu a respectat toate cerințele legale privind asigurarea transparenței în procesul decizional.

Prevederile proiectului corespund cu scopul declarat de către autor în nota de argumentare și acesta este în conformitate cu interesul public.

Subsidiar, atenționăm asupra necesității coordonării normelor propuse cu ministerele de resort, în speță cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor, pentru că implementarea proiectului în cauză va necesita alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat.

În normele supuse expertizei anticorupție nu au fost identificați careva factori și riscuri de corupție.

23.08.2019

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Cristina DIACENCO, Inspector principal

